

Kiezen we voor hoop of voor destructie?

Een werkelijk duurzame wereld is alleen maar mogelijk als we meer delen en minder consumeren. Dat kan, onze veerkracht is groter dan we vaak denken.

Leeuwarder Courant 8 juni 2019

WIM VAN GEMERT

De energietransitie is een vraagstuk dat terecht veel aandacht krijgt in het publieke en maatschappelijke debat. Maar om de toekomst van de aarde veilig te stellen verdienen twee thema's minstens zo veel aandacht: de wereldwijd ongelijke verdeling van de welvaart en ons consumptieniveau.

Er is veel ongelijkheid in de wereld. Wij consumeren hier een factor 30 meer dan de mensen in de ontwikkelingslanden. In de VS zelfs een factor 100. Ooit was dat niet erg, cynisch gezegd, omdat we elkaar toch niet konden zien. Maar door globalisering is iedereen op aarde goed geïnformeerd over wat er elders is te krijgen. Logisch dat veel mensen mee willen delen, en daar niet lang op willen wachten. Een potentiële voedingsbodem voor terrorisme en 'economische' vluchtelingen.

Maar wij willen ons consumptiepatroon niet ter discussie stellen. Dick Cheney, oud-vicepresident van de VS, onder G.W. Bush, stelde stoer dat de levensstandaard van de VS niet onderhandelbaar is. Punt! Maar dit is een belachelijk standpunt. Waarom?

Gevolgen: klimaatverandering, klimaatvluchtelingen en uitputting van onze voorraden.

In dit licht is een duurzame wereld alleen mogelijk als die op weg is naar meer gelijkheid. Het is onze uitdaging om 'welvaart te exporteren' en tegelijk de kwaliteit van onze samenleving (onze waarden) op peil te houden. Doet dit pijn? Hoeft helemaal niet. Voorbeelden in de wereld laten zien dat de relatie tussen consumptieniveau (welvaart) en welzijn (waarden) lang niet altijd vanzelfsprekend is.

Wie bezitten deze agenda? Het lijkt me riskant om het eigenaarschap weg te schuiven naar het bedrijfsleven of naar de politiek. De eerste belanghebbenden bij een samenleving van waarden zijn wij zelf. Ieder voor zich en allemaal samen. Bedrijfsleven volgt en politiek faciliteert.

Dit is veel minder 'onhaalbaar' dan het lijkt. Want wij doen hiermee een beroep op onze veerkracht. En die is heel groot. Veel groter dan we denken. Geconfronteerd met uitdagingen die ons persoonlijk raken, worden we veel vindingrijker, innovatiever en wendbaarder (veerkracht) dan we zouden vermoeden. Dat hebben we in het verleden, in si-

tuaties van 'crises', al vaak aangetoond.

People in power dus.

De combinatie van globalisering en ongelijkheid houdt in dat we niet kunnen doorgaan volgens de uitspraak van Dick Cheney, maar dat we het principieel anders gaan aanpakken (kwaliteit en waarden als kompas). Hoe? Ieder heeft daar wel ideeën over en we zouden, beseffend dat de uitdaging te groot is voor ieder van ons, kunnen beginnen met het uitwisselen van onze ideeën.

Het klimaatprobleem (en energietransitie) staat niet op zichzelf maar is een van de thema's (en misschien niet het allereerste) binnen de combinatie van ongelijkheid en globalisering. Dit besef lijkt me wezenlijk, al is het maar om te vermijden dat we verkeerde keuzen maken. Neem de 'nieuwe' discussie over kernenergie, een complexe afweging; het zal vast leiden tot een CO₂-reductie. Maar draagt deze keuze niet ook bij aan onze reflex verder te leven in ons comfort alsof er niets aan de hand is? Het zou zomaar averechts kunnen uitwerken...

Zoals iemand zei, de komende decennia zal duidelijk worden welk renpaard de winnaar zal zijn: dat van

stet onze consumptie als gegeven en dat de 'andere' wereld daar naartoe zou groeien. Virtueel en vertaald naar nu betekent dit dat onze aarde 80 miljard mensen zou moeten bedienen. Terwijl optimisten schatten dat de capaciteit van onze aarde wel bij 10 miljard zal ophouden. De wet van uitputting.

We willen ons consumptiepatroon niet ter discussie stellen

de destructie of dat van de hoop. Ik zet vol in op het tweede paard. Goed idee om samen te bezien hoe we op dit pa(ar)d kunnen (en willen) komen? *Bottom up?* Van onderaf?

Wim van Gemert is voormalige leading lector Energietransitie Hanzehogeschool Groningen.

Minder consumeren, we kunnen het als we willen. FOTO ANP/LEX VAN LIESHOUT

Reageren op het nieuws? ingezonden@lc.nl

De schrijver heeft natuurlijk groot gelijk, als hij zegt, dat het consumptieniveau (en dus ons welvaartsniveau) veel te hoog is en dat het bedreigend is voor alle leven op onze Aarde. Maar het is onjuist te denken, dat we dit niveau kunnen verlagen, met zijn oproep tot matiging; de invloed en macht van reclame en promotie van consumptieartikelen door bedrijven, media en overheid is immers veel groter.

De titel van dit artikel verraadt, dat “**WE**” iets te kiezen en/of te bepalen zouden hebben in deze door het neoliberale geloof gedomineerde Wereld.

De schrijver meent kennelijk, dat alle mensen op deze Wereld (“we”) eensgezind zijn, omdat ze allen dezelfde belangen, waarden, normen en levensdoel zouden hebben.

Ook veronderstelt hij ten onrechte, dat “we” voldoende macht en middelen hebben, om met overtuiging een ‘strijd’ te kunnen gaan voeren tegen een niet door hem genoemde ‘macht’.

Hij noemt wel verschillende gevolgen, misstanden, rampen, enz., maar heeft kennelijk geen weet van de oorzaken. Hij heeft daarom geen concreet doel, noch een concreet strijdplan.

Feitelijk roept hij óp, om te gaan dweilen en hij toont daarvoor verschillende dweil-technieken, maar beseft niet, dat overal de kranen nog steeds blijven open staan en de stralen steeds groter worden. Hopeloos dus!

Hij weet kennelijk niet, dat de werkelijke oorzaak van deze problemen, rampen, enz. is gelegen in de invloed en macht (= indoctrinatie) van en gewoonte vorming door het “neoliberale geloof”, dat onze hele Globe heeft overspoeld en in zijn greep houdt. Bedrijven hebben maar één doel: winst maken tot elke prijs.

Bedrijven zijn ongevoelig voor zaken als normbesef, humane en ecologische waarden en belangen; ze willen niets weten van klimaatbedreiging en/of verlies van biodiversiteit; ze zijn alleen geïnteresseerd in geld en macht. Er worden bloedige oorlogen gevoerd, om dat geld en die macht veilig te stellen.

Hij weet dus ook niet, dat de enige kans en hoop op verbetering en oplossing van deze problemen, is dat deze neoliberale dictatuur (= de neoliberale politieke partijen, die samenspannen met de almachtige grote bedrijven) van het politieke toneel wordt verdreven.

Hij weet dus ook nog niet, dat het **Nieuw Nederlands Kiesstelsel ++** het enige en juiste instrument is, om het neoliberalisme te verdrijven.

Het kan zónder Grondwetswijziging met een gewone meerderheid door de Tweede Kamer worden aangenomen en dan vóór, námens en in opdracht ván het Volk gaan functioneren en regeren.

Zie de (Kranten)artikelen, enz. in onze Bibliotheek.